

Ioan Arion, din satul Agriș, martir al Unirii

În ziua de 30 noiembrie 1918, Ioan Arion, din satul Agriș, comuna Iara, județul Cluj-Napoca, a fost împușcat, de unguri, devenind martir al Unirii. Dacă avem în vedere că ziua liturgică începe seara după apusul soarelui și se termină cu apusul soarelui din ziua următoare-Vecernie, Slujba de la miezul nopții, Utrenia, Sfânta Liturghie, parastas, Ceasul al IX-lea- Ioan Arion a fost împușcat în chiar Ziua Unirii. A fost înmormântat pe data de 2 decembrie, la Alba Iulia, cu toate onorurile. Placaseră din Agriș 25 de delegați, Ioan Arion fiind Stegarul.

A fi stegarul unei astfel de delegații însemna să te bucuri de prețuirea consătenilor.

Sunt unii agrișeni care afirmă că a fost unicul martir al Unirii. Nu-i contrazicem, dar această formulare trebuie nuanțată, altfel nu are acoperire documentară. Există o documentație bogată, atât în legătură cu alegerea sa ca stegar, de către consăteni, cât și asupra traseului și a momentelor când asupra trenului s-a tras , ambuscadă organizată de garda națională maghiară. Ioan Arion este unicul martir care a ajuns, post-mortem, cu trupul, cu sufletul și cu steagul său, la Alba Iulia, în timpul Marii Adunări Naționale. Sosirea lui a avut un impact extraordinar asupra celor peste 100.000 de români sosiți din Basarabia, Bucovina și din Transilvania-Crișana, Oaș, Maramureș, Banat. Sufletul lui a luminat pe altarul patriei, luminează de martir, luminează în sufletele tuturor. A fost jertfa unui Făt-Frumos, unificatoare, din adâncimile istoriei dacilor, până la Alba Iulia, până la noi, cei de azi și de mâine, într-o indestructibilă legătură dintre Neamul Românesc și Dumnezeu. Un vot în plus, post-mortem. Un vot pentru Unire! Din lumea sa nevăzută flutura steagul din Agriș, în sufletele celor peste o sută de mii de români veniți, cu tricolorul lor, la Alba Iulia. Primul martir ajuns cu steagul său la Marea Adunare Națională.. Stegarul martirilor Unirii. În aceste circumstanțe Ioan Arion este unicul martir al Unirii de la 1 Decembrie 1918, dar nu cronologic, înaintea sa existând mulți, mult prea mulți martiri. Cei căzuți pe traseu, spre Alba Iulia, care nu au mai ajuns la destinație. Cei căzuți sub gloanțele imperialilor maghiari, chiar dacă nu erau în drum spre Alba Iulia, sau nu erau încă în această sfântă călătorie, în acest sfânt pelerinaj național, dar au fost împușcați doar pentru că erau români și doreau dezrobirea și Unirea românilor într-un singur stat, doar pentru că își exprimau deschis apartenența la această mișcare unionistă, sunt tot martiri ai Unirii. Anul 1918 este plin de martiri. Asasinarea lor, avea un singur scop, oprirea avântului spre Unire, înfricarea, terorizarea. Și românii din Beliș doreau Unirea cu

România-drept pentru care au fost asasinași 45 de moți, unioniști, bărbați și femei. Vezi Cicerone Ionițoiu, Românii arși pe rug.

<http://www.martiriromani.com/Articol.asp?ID=2>

Martiri ai Unirii sunt și în alte localități. Dar preoții martiri? Dar soldații români, martiri căzuți pe câmpurile de luptă, pentru eliberarea Ardealului? Dar civilii uciși în timpul represaliilor armatei sovietice maghiare? Dar ostașii români căzuți pe câmpurile de luptă împotriva invaziei armatei Ungariei sovietice? Cei care doresc să fie mai informați, pot citi studiul semnat de Gheorghe Constantin Nistoroiu, Martirajul românilor ardeleni sub unguri.

<http://roncea.ro/2010/03/20/martirajul-romanilor-ardeleni-sub-unguri-documentar/>.

În articolul **Cu Mihail Eminescu și Mihai Viteazu în Mitropolia Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului** există liste cu vrednicii de pomenire cu unioniști basarabeni și bucovineni care au votat Unirea definitivă a Basarabiei și Bucovinei cu Patria-Mamă, România.

<http://www.noidacii.ro/Noi%20Dacii%20nr.%204346/Pelerini%20cu%20Eminescu.pdf>.

Cronologic, pe traseul spre Alba Iulia, sunt și alți martiri. Îl amintim pe Ioan Cheregi.”Martiri ai Unirii din 1918 Delegația românilor din Cercul electoral Marghita la Marea Adunare Națională de la 1 Decembrie 1918 de la Alba Iulia, care a hotărât Unirea pe veci a românilor din Austro-Ungaria cu România, a fost alcătuită din cinci deputați, aleși prin vot deschis în adunarea publică de la Marghita, de vineri, 25 noiembrie, 1918: avocatul Iuliu Chiș, preotul Coriolan Manu, din Abrămuț, preotul Ioan Popa, din Chișlaz, țăranii Grațian Horogoș, din Sânlazăr, și Gavril Cheregi, din Satu Barbă. Lor li s-au alăturat delegații de drept, din partea instituțiilor, precum și numeroși delegați voluntari, care au însoțit și au protejat pe delegații oficiali. Între aceștia s-a găsit și tânărul Ioan Cheregi, din Satu Barbă, fratele mai mic al lui Gavril Cheregi. El a pornit cu căruța din Satu Barbă, la Marghita, pentru a lua trenul de Oradea către Alba Iulia. Dar în Marghita, în acel final de noiembrie 1918, era plin de trupe maghiare rebele, care doreau răzbunare pentru pierderea războiului și distrugerea Imperiului Austro-Ungar. Între o trupă de asemenea militari secui rebeli și grupul de delegați de la Satu Barbă are loc un conflict public în urma căruia tânărul Ioan Cheregi este răpit, torturat și asasinat de secui, devenind prima victimă directă și primul martir al cauzei Unirii Transilvaniei cu România. Fratele lui, Gavril Cheregi, a plecat mai departe la Alba Iulia și i-a înscris numele în mod simbolic în Registrul de Unire de la Alba Iulia, iar jertfa lui pe altarul iubirii de neam și țară îl fac pe Ioan Cheregi nemuritor în memoria

posterității. La întoarcerea de la Alba Iulia, Gavril Cheregi a adus un steag tricolor românesc, din cele care s-au aflat pe Câmpul lui Horea, pe care l-a dat primarului Ioan Fărcaș, din Satu Barbă, drept simbol. Steagul s-a aflat în Primărie, până în ziua de 18 aprilie 1919, adică în Vinerea Mare dinaintea Sfințelor Paști. Atunci a venit în sat o patrulă de șase soldați maghiari călare (călăi!), care fugeau de armata română ce declanșase ofensiva din Munții Apuseni către Tisa, pentru eliberarea românilor. De la o femeie de recredință, Ana Ciontoș, au aflat de tricolorul românesc, care, de altfel, era legal deținut de primarul Ioan Fărcaș. L-au arestat pe acesta de acasă, fără niciun drept, l-au dus la marginea satului, acolo l-au mutilat, i-au rupt unghiile, i-au scos ochii ca să nu mai vadă tricolorul, în fața femeilor și a copiilor care cereau să le lase primarul în pace. Drept răspuns, soldații l-au împușcat pe Ioan Fărcaș, au încălecat pe cai și au plecat. Aceasta a fost o răzbunare disperată și sălbatică, precum au fost mai multe în Bihor în acele săptămâni. Primarul Ioan Fărcaș avea 50 de ani în acel moment și ținea o familie de șapte copii.” Conf. univ. dr. Constantin MĂLINAȘ „Martiri și eroi din Satu Barbă

<http://www.infobihor.ro/stiri-oradea-bihor/reportaj-24/martiri-si-eroi-din-satu-barba-43595.html>

Fruntașii Unirii Ardealului cu România, frunțașii Unirii de la 1 Decembrie 1918, presupuneam că sunt pomeniți de către preoții localităților de pe Valea Hășdății și de către ceilalți, din alte parohii. Ceea ce nu ne îndoim că o vor face. Mai sunt două săptămâni până la 1 Decembrie 1918. Unirea a început cu Basarabia, a continuat cu Bucovina și s-a desăvârșit cu Transilvania. E un bun prilej pentru slujbe de pomenire pentru toți unioniștii. Întristarea de care a fost cuprins preotul Vasile Arion-parohia ortodoxă din comuna Iara, nepotul lui Ioan Arion, văzând că martirul din Agriș nu este cuprins în listele pentru parastase, din acest articol, ne-a durut și pe noi. Am dorit și vrem și acum să fie spre pomenire într-o astfel de listă., dar există o astfel de listă la parohiile în cauză?! Să-l fi trecut pe Ioan Arion.de unul singur, într-un pomelnic pentru unificatorii de la 1 Decembrie 1918? Vom fi fericiți să preluăm un astfel de pomelnic, într-un alt articol, probabil cu ocazia Unirii Basarabiei, 27 Martie 1918, când iar pot fi pomeniți toți unioniștii și să ne plecăm cu smerenie în fața preoților care vor oficia astfel de parastase și a creștinilor care le solicită și au grijă de cele de trebuință pentru parastase. Dar, parastasese cu pomenirea unificatorilor de țară pot fi oficiate la orice dată, dacă există creștini care cer săvârșirea unui astfel de parstas. Iar listele pot fi completate cu cei care au activat pîna la 1918 pentru dănuirea Neamului Românesc, nu numai cu făuritorii Unirii de la 1 Decembrie 1918, cu alte cuvinte cu precursorii Unirii, Mihai Vodă Viteazul

fiind chiar înfăptuitor al Unirii, alături de făptuitorii Unirii de la 1 Decembrie 1918, dar și cu cei care au acționat pentru Reîntregirea României începând cu anul 1940, când URSS a impus granița din interiorul României, conform Tratatului Ribbentrop-Molotov. Să fim cu luare aminte și când mergem la ușa altarului, la preot, pentru pomeniri, să-i avem în vedere și pe cei în viață, care acționează pentru Reîntregirea României. Să nu uităm cuvintele memorandistului Ioan Rațiu: “Existența unui popor nu se discută, ci se afirmă”. Acționați!

Oare e de ajuns să mergem la biserică și să participăm la oficierea parastului pentru unioniștii României?

Au agrișenii, un dosar documentar, la îndemâna fiilor acestei localități și nu numai, care să cuprindă cele ce urmează?

Au o bibliografie a Unirii și unele cărți, ca fond documentar? Au scris și au publicat agrișenii articole despre acest fiu al satului Agriș, în ultimii zeci de ani? Au agrișenii, materiale scrise, fie și în manuscris, despre familiile celor 25 de reprezentanți ai satului Agriș, care au mers la Alba Iulia? Despre urmașii acestora, până la al doilea război mondial, din timpul războiului, din timpul regimului comunist și a urmașilor din zilele noastre? Ioan Arion are un monument în satul Agriș? Au agrișenii unele tablouri-picturi-cu acești vrednici reprezentanți ai satului? Au agrișenii un album cu unele fotografii ale acestor delegați, cu familiile și urmașii lor? Există o placă comemorativă la casa părintească a acestui martir? Există în Agriș o stradă cu numele lui Ioan Arion? Pentru a nu se ajunge la uitarea denumirilor locale, primăria comunei Iara, la cererea insistentă a agrișenilor, ar fi schimbat numele de strada principală, cu strada Ioan Arion, martir al Unirii? Organizează agrișenii, de 30 noiembrie-1 Decembrie, întâlniri comemorative? Fie acestea și din zece în zece ani-1918, 1998, 2008 ? Așa ceva a avut loc în primii ani de după 1918. O excepție notabilă, monumentul "Ioan Arion" construit în anul 1997, monument realizat cu aportul Consiliului Local, al Primăriei Iara, respectiv al conducerii Exploatării miniere Iara.

Fundația ” Alba Iulia 1918-Pentru Unitatea și Integritatea României”, organizează, la cimitirul Maieri, din Alba Iulia, slujbă de pomenire și depuneri de flori la mormântul lui Ioan Arion. Agrișenii au fost, în ultimii zeci de ani, lângă crucea acestuia, în mod organizat, ca delegați ai comunei? Care este prenumele lui Arion, Ioan sau Ion. În diverse materiale apare fie Ion, fie Ioan. Pe cruce scrie Ioan Arion. S-a scris un articol despre adevăratul nume de botez, cu fotocopii după registrul bisericii și certificatul de botez?

Steagul tricolor al satului Agriș, Steagul purtat de Ioan Arion, a rămas la Alba Iulia, a fost adus în sat, se păstrează? Întrebări de felul acestora le adresăm doar agrișenilor? Nu. Ele sunt valabile și pentru alte localități.

Pentru Ioan Arion se fac parastase atât în Agriș, cât și în Iara. Doar pentru el? Dar pentru personalitățile care au acționat cu biruință pentru Unirea Ardealului cu Patria-Mamă? Pentru frunțașii Unirii? Dar pentru preotul care a oficiat slujba de înmormântare? Dar pentru liderii unioniști care au ținut cuvântări la catafalcul martirului? Dar pentru preotul din Agriș care a sfințit Steagul și a binecuvântat pe cei 25 de delegați agrișeni. Dar pe cei 24 de delegați care au revenit în Agriș cu bucuria fără de margini a Unirii tuturor românilor într-un singur stat și cu adâncă durere că stegarul lor a rămas pentru totdeauna în Alba Iulia și că a ajuns acasă, în Agriș, doar în sufletele lor?! Dar pe cei care, în Agriș, în primii ani de după 1918, au comemorat pe acest martir? Aceștia toți, de multă vreme ar fi trebuit să fie pe o listă pentru pomenirile din sfânta liturghie și la parastase, activitate ce ar fi devenit un model și pentru alte parohii, ca să iasă și acestea din amortire. Este 1 Decembrie cea mai sfântă sărbătoare națională?! Cum o sărbătorim?! Drumul spre Reîntregirea României trebuie consolidat în sufletul nostru. Dacă ar fi existat o astfel de listă, nu ar fi rămas înafara articolului nostru.

O astfel de listă ar trebui să fie nu numai în satele și comunele de pe Valea Hășdății ci și în parohiile din orașe. Parastasul este o stare de normalitate liturgică a ortodoxiei, dar e nevoie de inițiativa românilor, ei solicită oficierea parastaselor, pentru cine doresc ei.

Eventuala contrapunere la aceste rânduri, a festivității de Ziua Eroilor, din toate localitățile țării, la Monumentul Eroilor, nu scutește pe nimeni de datoriile morale pentru localitățile în care trăiesc. Ziua Eroilor este oficială, obligatorie. Viața unei comunități cuprinde și păstrarea vie a memoriei martirilor, dar și alte activități. Și nici luna culturii, tot oficială, cu diurnă, după care orice activitate încetează. Zilele culturii unei comune ar trebui să fie o încununare a unor activități de peste an! Situație similară și în unele orașe, din nefericire!

Referitor la cele întâmplate în gara Teiuș în seara zilei de 30 noiembrie 1918, Vasile Goldiș va preciza mai târziu: "În opinia publică românească s-a împământat credința că Adunarea Națională de la Alba Iulia s-a desfășurat fără nici o jertfă de sânge. Inexact. Adunarea Națională de la Alba Iulia și-a avut martirul său. În preziua învierii naționale, din toate părțile Ardealului grăbeau trenurile tixite de români spre Alba Iulia. Sosise un tren lung dinspre Cluj la Teiuș, în ușa unui vagon flăcăul Ioan Arion, înalt și voinic, ca Făt-Frumos din povești, fâlfâia cu mândrie tricolorul românesc al Ardealului. Trenul se opri. În acel moment ploaia de gloanțe izbi în vagoane. O ceată de unguri înarmați se furișase pe acoperișul și în podul clădirilor din stațiune" Vezi Ioan PLEȘA și Laurențiu MERA, Stegarul Ioan Arion - martir al Marii Uniri. <http://www.dacoromania-alba.ro/nr01/stegarul.htm>

Precizarea lui Vasile Glodiș e clară, martir al Marii Adunare Naționale. Se înțelege, martir al Unirii. Martirii Unirii... Prin jertfa lor de sânge, prin efortul marilor iubitori de neam, s-a făurit Unirea. Dimpreună cu toți aceștia, pe care îi avem în sufletul nostru și pe care trebuie să-i pomenim cu evlavie, să fim vrednici, cu hotărâre și credință de neclintit, pe calea Reîntregirii României. Cu Dumnezeu toate sunt cu puțință. Iisus este Calea, Adevărul și Viața. Adevărul este că Moscova imperială a impus cu forța armată granița din interiorul României. Împlinirea dreptății este inevitabilă: România Mare, în vechile ei hotare, înglobând străvechiul nostru pământ strămoșesc, cu mormintele moșilor și strămoșilor noștri, suprapuse în timp de milenii, înglobând pe urmașii lor, de pe crucea suferinței, din provinciile anexate de imperialii de la răsărit.

Societatea Culturală București- Chișinău,
Fundația Deceneu pentru Caritate și Culltură